

Розділ II. Інноваційні процеси в освіті

УДК 82-1/-9:001.895 (=161.2)

Тамара Бойко

Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

Тетяна Жалко

Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна» (Луцьк)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз актуальних ідей з проблеми використання інноваційних підходів до вивчення життя і творчості Тараса Шевченка в системі літературної освіти. Особливий акцент зроблено на способах втілення інноваційних підходів (форм, методів, засобів навчання) у шкільному курсі української літератури. Доведено, що інноваційна діяльність в освіті – це об'єктивний процес, якого в умовах глобалізації вимагає ринок освітніх послуг.

Ключові слова: інноваційні підходи, творчість Тараса Шевченка, літературна освіта, інновація, освітній процес.

«Якщо знання – це новий капітал, то інновації – нова валюта»

Кевін Келлі

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Постать Шевченка вважають найбільш дослідженою в українському літературознавстві. Однак, звертаючись сьогодні до великого і вічного генія Шевченка, лише дивуєшся, як зуміли спримітизувати і сфальшувати образ поета, поставити його у тісні рамки стереотипу: Кобзар, Пророк, Прометей, Месія, непримиренний борець за щастя. У роки радянської влади, окрім революціонера-демократа й атеїста, він став ще «співцем дружби народів». Істини його залишалися в часи тоталітаризму під грифом «таємно». І тільки у час боротьби за незалежність його творчість мала особливе звучання. Світоч Шевченка і його поетичне надбання слугує утвердженню нашої державності і сьогодні. Однак у трактуванні життя і творчості Кобзаря бачимо подекуди ще старі схеми, за якими не видно його душі. Тому найважливішим для вчителя є створити у свідомості учнів цілісний і правдивий образ митця, викликати бажання глибше збагнути велич українського генія.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження інноваційних технологій в освіті ведуться з кінця 50-х років ХХ сторіччя, у вітчизняній практиці термін «інновація в освіті» почав використовуватися лише у середині 80-х років ХХ століття у зв'язку з процесами перебудови радянської освітньої системи.

Проблемам інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких К. Ангеловські, Л. Ващенко, О. Козлова, Н. Артикуца, М. Поташник, М. Бургін, В. Журавльов, Г. Герасимова, Л. Ілюхіна, І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларіна, О. Пехота, Л. Подимова, С. Сисоєва, А. Хуторський та інші.

До початку двадцять першого сторіччя технологічний підхід практично не застосовувався у вітчизняній педагогічній практиці. За результатами аналізу іноземного досвіду Т. Ільїна та М. Кларін вперше спробували впровадити такий підхід у навчальний процес, розуміючи технологію як процес із наперед визначеним результатом. У роботах В. Беспалька, Ш. Бобужаєва, М. Кларіна, Г. Селевка закладені теоретичні основи застосування педагогічних технологій у навчальному процесі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – проаналізувати й висвітлити зміст інноваційних підходів при вивченні життєтворчості Тараса Шевченка в системі літературної освіти закладів середньої освіти. Для досягнення мети були реалізовані наступні

завдання: охарактеризовано зміст інноваційних підходів навчання до вивчення життєтворчості Т. Шевченка; запропоновано цікаві форми та методи навчання щодо заявленої теми; обґрунтовано питання ефективності використання інноваційних підходів у процесі навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною проблемою сучасного вивчення життя і творчості митця має бути переосмислення його спадщини з гуманістичних та державницьких позицій. Як ми уже знаємо, основні функції літератури акцентують увагу на трьох аспектах: людинознавство (показує особистість у стосунках до різних людей, до культури, до світу в цілому), людинотворчість (література творить людину), націотворчість (література формує народ, націю, кращі якості не передаються генами, а їх потрібно сформувати). У цьому ракурсі роль Шевченкових творів виняткова. Він витворив той механізм, увійшовши в який людина стає Людиною і, зрештою, частинкою етносу. Саме тому на матеріалі шевченкового життя і шевченкової поезії вчителі отримують благодатну можливість не тільки відкривати учням таємниці художнього слова, але і виховати духовну, національно свідому особистість – еліту Української держави.

Вивчаючи творчість Тараса Шевченка у сучасній школі, вчителі-словесники намагаються застосувати найсучасніші методики, розробити оригінальні концепції, спонукати учнів до дискусії, до нового прочитання Шевченкових творів. Творчі вчителі докладають багато зусиль, аби в уяві школярів постав живий, багатогранний образ митця, адже нещирість, бездумна патетика, занудні повчання знижують інтерес учнів, які відчувають спротив до спрIMITизованого образу поета. Як подати цю стрижневу тему так, аби сучасні українці з подивом і захопленням відкривали для себе геніальність унікального поета України? Безперечно, більш ефективним буде паралельне вивчення етапів життя і творчості Тараса Шевченка.

Сучасні реалії доводять, що в складних умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування і використання нового (нових ідей, задумів, нових підходів та рішень, нових методів).

М. І. Пентилюк зазначає, що нові підходи до технології уроку створюють сприятливі умови для розвитку творчості учнів, формування мовної особистості й ставлять ряд вимог до вчителя, зокрема: вміння діагностувати цілі навчання, досконало володіти мовою, розробляти опорні конспекти, створювати нові види наочності, вільно володіти проблемним навчанням, організувати групову та індивідуальну роботу з використанням комп'ютерів [7].

Під інноваційними процесами в освіті розуміють процеси виникнення, розвитку і проникнення в широку практику педагогічних нововведень, оскільки інновація – це не лише створення і впровадження нововведень, а й такі зміни, які мають визначальний характер, супроводжуються змінами в різновидах діяльності, стилі мислення. Впровадження інновацій у педагогічний процес навчального закладу покликане забезпечити підвищення якості навчання студентів або знизити витрати на досягнення звичних результатів освіти.

Інноваційна педагогічна діяльність полягає у розробці, поширенні чи застосуванні освітніх інновацій. Метою будь-якого нововведення є підвищення ефективності педагогічного процесу. Ступінь ефективності нововведення залежить від того, яких витрат потребує конкретне нововведення і як довго воно даватиме корисний ефект. Якщо через незначний час після впровадження нововведення актуальною буде проблема щодо освоєння нового, яке нейтралізує дію попереднього, то корисний ефект такого нововведення не може бути значним, а значить витрати на його впровадження виявляться невиправданими. Отже, ефективність нововведення залежить від досягнутого завдяки йому корисного ефекту, тривалості використання інноваційної освітньої технології, витрат на її впровадження [3, С. 60-65].

Одним із інноваційних підходів, здатним формувати активну, творчу, самодостатню особистість, виступає інтерактивне навчання, яке реально забезпечує перехід від педагогіки знанневої до розвивальної, до опанування умінь і навичок, саморозвитку особистості.

Інноваційне навчання – це процес постійної співпраці вчителя та учня. Навчальний процес організовується як живий контакт партнерів, зацікавлених один у одному та в справі, якою вони займаються разом. Інноваційне навчання має характерну рису: навчальний процес зливається з життям, із вирішенням реальних життєвих задач.

Рушійною силою інноваційної діяльності є педагог як творча особистість, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час пошуку, розробки, упровадження і поширення нових ідей. Творчий учитель має широкі можливості і необмежене поле для інноваційної діяльності, оскільки на практиці може експериментувати і переконуватися в ефективності методик навчання, коригувати їх, здійснювати докладну структурування досліджень навчально-виховного процесу, пропонувати нові технології та методи навчання. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал педагога.

Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, сприяє розвитку творчої особистості.

Популяризації творчості Т. Г. Шевченка сприятимуть такі інноваційні форми роботи: урок-подорож, урок-презентація, урок-пошук, відеопоезія, читацький марафон, підготовка медіа-презентацій, флешмоб, міні-квест, літературно-мистецький вечір, конкурс читців віршів тощо. Основними методами і прийомами інтерактивного навчання є самостійна робота, проблемні та творчі завдання, запитання учнів до вчителя та навпаки. Доцільно впроваджувати такі технології, як «Мікрофон», «Мозковий штурм», робота в парах, робота в малих групах, «Метод прес», «Займи позицію», «Незакінчене речення», «Кейс-метод». Наприклад, інтерактивна технологія «Мікрофон» використовується найчастіше на етапі мотивації навчальної діяльності. Учні мають висловити власну думку про те, чого вони очікують від уроку (що дізнатися, чого навчитися, що пригадати), виходячи з теми. У такий же спосіб проводиться етап підсумку уроку.

Сприяє підвищенню творчої діяльності учнів метод ігор. Основною перевагою методики рольової гри є те, що вона приносить задоволення як учням, так і вчителю. Таким чином, досягається триєдина мета навчального процесу: створюються стимули для вивчення предмета, з'являється мотивація для підготовки до занять; емоційна залученість до заняття допомагає школярам ще довго після закінчення занять тримати у пам'яті весь пройдений матеріал. Саме рольові ігри ставлять учня перед необхідністю самостійно знаходити шляхи розв'язання, а отже, розпізнавати, аналізувати факти, зіставляти їх і формулювати висновки. А це розвиває творчі здібності, увагу, ініціативність. Цьому сприяє цілий спектр літературних ігор: кросворд, вікторина, аукціон, літературний конкурс, літературні загадки, «Сходи», «Перехрестя», ребус, «Вірю – не вірю», «Сортування», «Найрозумніший», «Літературна дуель», «Останнє слово – за тобою», «Хто швидше». Вони використовуються на різних етапах уроку.

Наприклад, *гра «Аукціон»*. Узагальнюючи творчість Тараса Шевченка в 9 класі, учням пропонуються наступні «лоти»:

Шевченко – основоположник української літературної мови

Шевченко – політик

Шевченко – художник

Шевченко – гравер

Шевченко у граніті

Найвищий бал отримують учні, які підготували найповніші та найцікавіші повідомлення і «викупили» декілька лотів.

З методом рольових ігор добре поєднується метод аналізу життєвих ситуацій. Можна проілюструвати вивчення твору життєвими ситуаціями (своїми, колег, знайомих, запропонованими самими учнями).

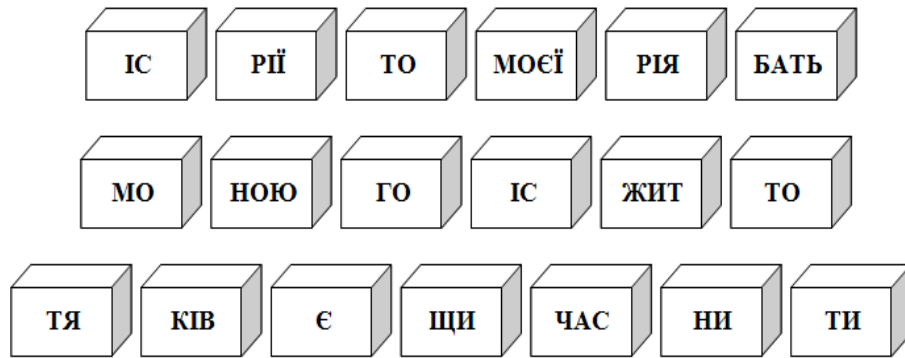
Рухлива гра для зняття напруження «*Друкарська машинка*» може використовуватись і як форма проведення фізкультхвилинки, але при цьому допомагає перевірити грамотність учнів. Учасники стоять у колі. Ведучий пропонує відтворити уривок із відомого вірша Кобзаря, наприклад, «Садок вишневий коло хати» (5 клас). Кожен по черзі вимовляє по

одній літері слова. Наприкінці слова всі встають, на розділовий знак – тупотять ногою, наприкінці рядка – плескають у долоні. Хто помиляється, той вибуває з гри.

Сучасні учні люблять не лише комп'ютерні ігри. Вони з великим задоволенням розв'язують кросворди, чайнворди, криптограми. Такі ігрові вправи розвивають кмітливість, стимулюють самостійну діяльність, тренують пам'ять. А головне – дають можливість відчутти радість успіху та перемоги.

З метою повторення та закріплення вивченого про життя і творчість Тараса Шевченка можна запропонувати учням різноманітні літературні ігри. Наприклад:

Складіть кубики в такому порядку, щоб прочитати слова Т. Шевченка. Про що вони свідчать?

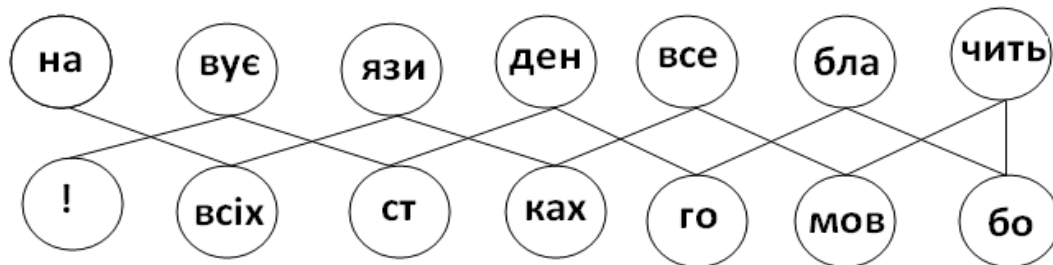

Відповідь: «Історія мого життя є частиною історії моєї Батьківщини».

З ЯКОГО ТВОРУ?

Ідучи по лініях, які з'єднують кола, прочитайте рядки з твору Т. Шевченка. Як називається твір? Який художній засіб використав поет?

Відповідь: «На всіх язиках все мовчить, Бо благоденствує!» («Кавказ». Оксиморон).

КРИПТОГРАМА

Якщо правильно заміните цифри буквами, прочитаєте назву поеми Тараса Шевченка. Кожна цифра відповідає порядку букв у алфавіті.

15	1	23	7	21	11	18	1
----	---	----	---	----	----	----	---

Відповідь: «Катерина».

Безперечно, центральний прийом роботи з текстом на уроках літератури при вивченні життєтворчості Тараса Шевченка – це читання і переказ, проте цей процес можна поживити, використовуючи:

- *переказ від імені...* (скажімо, від імені Ганни з поеми «Наймичка», яка стоїть перед вибором: що обрати – материнство чи самопожертву заради щастя дитини...);

- *читання з передбаченням* (головне – щоб текст був незнайомим. Наприклад, якою б могла бути доля сина Катерини, якби батько не відвернувся від нього);

- *заповнення порівняльної таблиці* (аргументи «за» і «проти»), що формує уміння аргументовано (з опорою на текст) відстоювати свою думку, знову і знову шукати відповіді у тексті.

- читання із системою позначок «Поміч». При цьому, прочитавши речення, треба поряд поставити відповідну позначку : + – відома інформація ; ! – нова інформація ; ? – здивувала, зацікавила ;

- «мозковий штурм» (ефективний метод колективного обговорення, пошук рішення, в якому здійснюються шляхом вільного висловлювання думки всіх учасників. Наприклад, визначити основні теми творів Т. Шевченка);

- «дерево рішень» (постановка проблеми й обговорення можливих рішень, з'ясування можливих позитивних і негативних наслідків);

- «настрій у фарбах» (знаючи значення кожного кольору, передати душевний стан героя протягом твору можна навіть у 5 класі під час вивчення поезії «За сонцем хмаронька пливе». У старших класах можна ускладнювати завдання, під час аналізу твору вказувати на певний колір, а учні намагаються дібрати відповідний уривок).

- прийом «Лови помилку» буде однаково цікавим і в 5, і в 11 класах.

На підсумкових та заключних етапах уроку можна використовувати такі форми й технології роботи:

- «Мікрофон». Продовжіть речення: «Найкращим читцем, на мій погляд, був (була)...» «Для мене новим було...» «Думаю, що Шевченко для свого народу...».

- «Рефлексія». Установіть відповідність між жанрами і назвами творів Т. Шевченка:

1. Подражаніє	а) «Музикант»
2. Балада	б) «Великий льох»
3. Посланіє	в) «Гайдамаки»
4. Поема	г) «Ісаія. Глава 35»
5. Містерія	д) «Садок вишневий коло хати»
6. Поезія	е) «І мертвим, і живим...»
7. Повість	є) «Причинна»
8. Медитація	ж) «Великий льох»

- «Сенкан»

Формула:

1. Тема (іменник).
2. Опис (два прикметники).
3. Дія (три слова).
4. Ставлення (фраза – чотири слова).
5. Перефразування сутності (одне слово).

Зразок:

1. Шевченко.
2. Всесвітньовідомий, талановитий.
3. Переживає, застерігає, мріє.
4. Спадщина митця безсмертна, актуальна.
5. Слава

Серед сучасних інноваційних форм роботи найбільший рівень активності отримання матеріалу, самостійності його опрацювання пропонує метод проектів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій [9, С. 119-124]. Вивчення творчості Тараса Шевченка за допомогою цього методу дозволяє досягти глибокого усвідомлення учнями теми, отримати яскравий виховний ефект, розвиває дослідницькі навички та зацікавлення сучасної молоді. При цьому краще сприймається й легше запам'ятовується навчальний матеріал, економно використовується час. Індивідуальний підхід у його поєднанні з поточним контролем дає можливість максимально об'єктивно оцінити та ефективно керувати процесом засвоєння теми.

Вивчення життєтворчості Кобзаря засобами проектної методики можна розпочати вже в початковій школі. Особливо плідним є використання методу проектів у середній та старшій ланці закладу загальної середньої освіти. У цей період учні значно більше підготовані до

роботи в проекті. Відповідно до програми учням 9 класу можна запропонувати групові та індивідуальні завдання. Особливого успіху досягають групові проекти.

При вивченні життєпису поета учням варто запропонувати навчально-дослідницькі проекти різної тематики. Наприклад, при підготовці до проекту «Воскресну нині!..» (Шевченко і сьогодні)» вчитель пропонує учням завдання за трьома напрямками: ознайомитися з біографією Т. Шевченка за спогадами сучасників поета; з'ясувати, яким уявляють Шевченка наші сучасники; виокремити риси характеру поета за його творами, листами, щоденником. Таким чином ми не лише досягаємо ґрунтовних знань про біографію поета, а й об'єднуємо часові простори, можемо порівняти ставлення до Шевченка в різні історичні часи, спрямувати учнів на популяризацію постаті великого українця серед однолітків.

Для осмислення ролі Т. Шевченка в розвитку української нації, зокрема, мови, літератури, учням можна запропонувати проект «*Святої правди голос новий*». Протягом роботи над проектом учні об'єднуються в групи за завданнями та інтересами й досліджують особливості мови творів поета, з'ясовуючи його роль як основоположника української літературної мови; роблять висновки про співвідношення слів «Україна» і «Малоросія», використаних Шевченком у «Кобзарі», листах; визначають, яким є ставлення поета до рідної землі та його бачення державності України в майбутньому.

Цікавим є телекомунікаційний елемент дослідження: учні не лише створюють власні презентації, шукають цікаву інформацію та світлини, а й обговорюють їх з інтернет-спільнотою у соціальних мережах. Як результат, вони не лише формують власне уявлення про поета та його творчий доробок, розмірковують над актуальними питаннями сьогодні, а й відстоюють свою думку, протистоять наявному в суспільстві українофобству.

Повчальним може бути також *проект-узагальнення знань про Шевченка*, під час якого учні знайомляться з тим, як вшановується пам'ять про генія в Україні та світі, створюють екскурсійний маршрут «Світова велич Тараса Шевченка», розробляють віртуальні екскурсії музеями Шевченка, створюють власну музейну експозицію в шкільному музеї чи кабінеті української літератури.

Такий спосіб вивчення життєтворчості поета дає змогу створити учням конкретний результат (протягом проекту учні можуть провести за результатами проекту шевченківське свято, зробити виставку чи музейну експозицію). Завдяки таким видам та формам роботи, інтерактивним стратегіям учні мають можливість проявити власні здібності та продемонструвати вміння незалежно від особистих якостей чи особливостей характеру. Таким чином формується критично мисляча особистість. Головне, що потрібно пам'ятати вчителю-керівнику проекту – завдання для виконання мають бути цікавими для учнів, нестандартними, творчими, посильними, стосуватись програмового матеріалу. При цьому роль вчителя має бути роллю активного співавтора проекту, який захоплює, ініціює, підтримує, а не лише спостерігає та оцінює.

Проектна діяльність найбільш ефективна, оскільки її досить вдало можна пов'язати з програмовим матеріалом, значно розширюючи й поглиблюючи знання учнів у процесі роботи над проектом. Метод проектів завжди передбачає розв'язання проблеми. Це сприяє тому, що вдається переключити увагу учнів з форми висловлювання на його зміст [2, С. 37].

Результативність поєднання різних методів, форм і прийомів навчання та інноваційних підходів залежить від того, наскільки воно відповідає структурі уроку і змісту навчального матеріалу, наскільки вчитель урахував специфіку класу (загальний рівень розвитку учнів, їх підготовку з певної теми, вміння працювати з мультимедійною інформацією тощо).

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Узагальнюючи подане, відзначаємо важливість застосування сучасних інноваційних підходів у процесі вивчення життєтворчості Тараса Шевченка в системі літературної освіти учнів. Саме інноваційні підходи сприяють популяризації високохудожнього таланту Кобзаря; залученню до читання; розвитку дослідницької діяльності учнів; активізують пошукову, організаційно-творчу роботу, обмін досвідом у питаннях

популяризації творчості Т. Г. Шевченка; підвищують професійну майстерність, стимулюють розвиток творчих ініціатив та реалізацію творчого потенціалу учнівської молоді.

Стаття не вичерпує всіх аспектів означеного питання. Проблема застосування інноваційних підходів до вивчення життєтворчості Тараса Шевченка в системі літературної освіти залишається актуальною. Подальших пошуків потребують питання розробки інноваційних підходів до вивчення життя і творчості Кобзаря на основі індивідуального (диференційованого) підходу.

Джерела та література :

1. Бондарчук Н. В. Інноваційні технології в освіті / Н. В. Бондарчук, О. І. Булейко // Педагогічний альманах. – 2011. – Випуск 9. – С. 207–213.
2. Гуревич Р. С. Веб-квест як інноваційна технологія навчання у вищій і середній школі / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2011. – Ч. I. – Вип. 21(232). – С. 36–45.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Ковальчук В. І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу / В. І. Ковальчук. – К.: Шкільний світ, 2011. – 128 с.
5. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі / Л. В. Козак // Освітологічний дискурс. – №1(5). – 2014. – С. 95–107.
6. Наволокова Н. М. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Н. М. Наволокова. – Харків: Основа, 2012. – 176 с.
7. Пентиліук М. І. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / М. І. Пентиліук. – К.: Ленвіт, 2000. – 264 с.
8. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя / О. М. Пехота, А. М. Старєва. – М.: Вид-во Іліон. – 2006. – 272 с.
9. Сисоєва С. О. Особистісно зорієнтовані педагогічні технології: метод проектів / С. О. Сисоєва // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: практико зорієнтований збірник. – К.: Департамент, 2003. – С. 119–124.

Referens

1. Bondarchuk N. V. Innovacijni tehnologii v osviti / N. V. Bondarchuk, O. I. Bulejko // Pedagogichny`j al`manax. – 2011. – Vy`pusk 9. – S. 207–213.
2. Gurevy`ch R. S. Veb-kvest yak innovacijna tehnologiya navchannya u vy`shhij i serednij shkoli / R. S. Gurevy`ch, M. Yu. Kademiya // Visny`k Lugans`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauky`. – Lugans`k : LNU imeni Tarasa Shevchenka, 2011. – Ch. I. – Vy`p. 21(232). – S. 36–45
3. Dy`chkivs`ka I. M. Innovacijni pedagogichni tehnologii: navch. posib. / I. M. Dy`chkivs`ka. – K.: Akademvy`dav, 2004. – 352 s.
4. Koval`chuk V. I. Innovacijni pidxody` do organizaciyi navchal`nogo procesu / V. I. Koval`chuk. – K.: Shkil`ny`j svit, 2011. – 128 s.
5. Kozak L. V. Doslidzhennya innovacijny`x modelej navchannya u vy`shhij shkoli / L. V. Kozak // Osvitologichny`j dy`skurs. – №1(5). – 2014. – S. 95–107.
6. Navolokova N. M. Ency`klopediya pedagogichny`x tehnologij ta innovacij / N. M. Navolokova. – Harkiv: Osnova, 2012. – 176 s.
7. Penty`lyuk M. I. Metody`ka navchannya ridnoyi movy` v serednix navchal`ny`x zakladax / M. I. Penty`lyuk. – K.: Lenvit, 2000. – 264 s.
8. Pyexota O. M. Osoby`stisno oriyentovane navchannya: pidgotovka vchy`telya / O. M. Pyexota, A. M. Staryeva. – M.: Vy`d-vo Ilion. – 2006. – 272 s.
9. Sy`soyeva S. O. Osoby`stisno zoriyentovani pedagogichni tehnologii: metod proektiv / S. O. Sy`soyeva // Metod proektiv: trady`ciyi, perspekty`vy`, zhy`ttyevi rezul`taty`: prakty`ko zoriyentovany`j zbirny`k. – K.: Departament, 2003. – S. 119–124.

Тамара Бойко, Татьяна Жалко. ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ЖИЗНЕТВОРЧЕСТВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКО В СИСТЕМЕ ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ. В статье осуществлены анализ актуальных идей по проблеме использования инновационных подходов к изучению жизни и творчества Тараса Шевченко в системе литературного образования. Особенный акцент поставлен на способах воплощения инновационных подходов (форм, методов, средств обучения) в школьном курсе украинской литературы. Доказано, что инновационная деятельность в образовании – это объективный процесс, которого в условиях глобализации требует рынок образовательных услуг.

Ключевые слова: инновационные подходы, творчество Тараса Шевченко, литературное образование, инновация, образовательный процесс.

Tamara Boyko, Tetyana Zhalko. INNOVATIVE GOING IS NEAR STUDY OF ZHITTETVORCHESTI OF TARASA SHEVCHENKO IN SYSTEM OF LITERARY EDUCATION. In the article the analysis of actual ideas is carried out on issue of the use of the innovative going near the study of life and creation of Tarasa Shevchenko in the system of literary education.

It is marked that the important aspect of research is an attempt to light up importance of application of pedagogical innovations in to educational-educate process of modern school and to offer the interesting forms of work at the study of zhittetvorchesti of Tarasa Shevchenko (lesson-trip, lesson-presentation, lesson-search, videopoetry, fleshmob, to the mine-kvest, rolevi and literary games, senkon, method of projects, reflection, educational discussions and other). The special accent is done on the methods of embodiment of innovative approaches (forms, methods, facilities of studies) in the school course of ukrainian literature.

It is well-proven that forming of professional jurisdictions is for introduction of active methods of studies, which provide development of critical thought, are the important element of professional development of pedagogical workers, and innovative activity in education is an objective process which in the conditions of globalization is required by the market of educational services.

Keywords: *innovative approaches, creation of Tarasa Shevchenko, literary education, innovation, educational process.*

Стаття надійшла до редколегії 01.06.2018 р.

УДК 378:373.2.011.3-051

Алла Бубін, Світлана Боярчук
Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

МЕДІАОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито актуальність підготовки майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. З'ясовано, що медіаосвіта є важливим напрямком освітньої діяльності, яка сприяє розвитку критичного мислення, сприяє підвищенню професійного, інтелектуального, культурного, духовного, морального рівнів майбутніх фахівців, формує вміння користуватися інформацією, здійснювати комунікацію, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів масової комунікації. Висвітлено основні положення концепції медіаосвіти в Україні, згідно яких нагальним є забезпечення підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, оволодіння вміннями орієнтуватися в інформаційних ресурсах, створювати умови для медіаосвіти дітей.

Подано трактування сучасними науковцями понять «медіаосвіта», «медіаграмотність». Акцентовано увагу на проблемі сучасного інформаційного медійного простору та важливості медіаосвіти для дітей дошкільного віку, обґрунтовано необхідність її впровадження в освітній процес закладів дошкільної освіти. Вказано на необхідності використання у роботі з дітьми дошкільного віку сучасних медіапродуктів і методичного забезпечення освітнього процесу. Охарактеризовано модель впровадження медіаосвіти дітей дошкільного віку, яка передбачає створення медіаосвітнього середовища, медіаосвітню компетентність педагога, медіаосвіту дітей, медіаосвітню співпрацю батьків і закладу дошкільної освіти. Визначено, що уміння використовувати мультимедійні та інтерактивні технології в освітньому процесі закладу, вміння створювати власні медіатексти та застосовувати їх у своїй професійній діяльності є основними пріоритетами нового медіаінформаційного стилю педагогічної діяльності.

Ключові слова: *медіаосвіта, професійна підготовка, майбутні вихователі, заклади дошкільної освіти, модель медіаосвіти дітей дошкільного віку, медіаосвітнє середовище, медіаосвіта вихователя, медіаосвіта дітей, медіаосвіта батьків.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Медіаосвіту називають у світі освітою XXI століття. Саме зростання інтересу до медіаосвітніх проблем, суттєві зміни в інформаційному просторі стали передумовами створення Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Концепція сприяє розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти заради забезпечення підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування медіаобізнаності, медіаграмотності і медіакомпетентності.